S T U D I U M

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW

ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY G R U D U S K

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Uchwała Nr 209/XXIX/2002
Rady Gminy w Grudusku
z dnia 29.04.2002 r.

CIECHANÓW, 2001 ROK

SPIS TREŚCI

I. CZYNNIKI INSPIRUJĄCE ROZWÓJ 2

II. PODSTAWOWE PROBLEMY ROZWOJU GMINY 3

III. CELE ROZWOJU 6

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 8

1. Podstawowe funkcje i kierunki rozwoju 8

2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna 9

3. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w strefach funkcjonalno-przestrzennych 10

4. Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego gminy 13

4.1. Obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych 13

4.2. Lokalne wartośc i środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe 18

4.3. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej 21

4.4. Obszary zabudowane 23

4.5. Obszary przeznaczone pod zabudowę 24

4.6. Kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej 25

4.7. Obszary przewidziane do realizacji zadań i programów 29

4.8. Tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 30

WPROWADZENIE

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gm. Grudusk zostały opracowane jako drugi etap prac nad *„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gm. Grudusk”.*

Merytoryczną podstawą określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego było szczegółowe rozpoznanie stanu istniejącego (I etap prac) i wynikających stąd uwarunkowań dalszego rozwoju, które zidentyfikowano w dwóch grupach:

- inspirujące rozwój (zbiór czynników i zjawisk pozytywnych), których wykorzystanie jest podstawą rozwoju obszaru,
- ograniczające rozwój przestrzenny (problemy rozwoju), których likwidacja stanowi warunek pozytywnych przekształceń zachodzących w przestrzeni.

Zgodnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym (formalna podstawa opracowania) w studium określono:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, w tym przewidziane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki zagospodarowania przestrzennego kraju.

Integralną część opracowania stanowi mapa w skali 1:10 000 – *„Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Grudusk”.*

I. CZYNNIKI INSPIRUJĄCE ROZWÓJ

Analiza uwarunkowań (zewnętrznych i wewnętrznych) dotychczasowego zagospodarowania przestrzennego pozwala na określenie czynników sprzyjających rozwojowi:

- położenie gminy w zasięgu oddziaływania miast powiatowych Ciechanowa, Mławy i Przasnysza - możliwość korzystania z usług wyższego rzędu oraz rynek zbytu dla płodów rolnych,
- położenie gminy w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”,
- warunki sprzyjające specjalizacji gospodarstw indywidualnych w uprawach roślin tzw. intensywnych (buraki cukrowe, pszenica, jęczmień) oraz produkcji zwierzęcej – bydła mlecznego i trzody chlewnej,
- dobre warunki dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym również powiązanych bezpośrednio z produkcją rolną,
- korzystne warunki dla rozwoju drobnej i średniej przedsiębiorczości;
- korzystne warunki środowiskowe w zakresie czystości gleb (nie stwierdzono zanieczyszczeń metalami ciężkimi) oraz brak obiektów uciążliwych to możliwość rozwoju produkcji żywności o wysokich parametrach jakościowych tzw. „zdrowej żywności”,
- możliwość uzupełniania dochodów gospodarstw rolnych, w tym szans na inwestycje, wskutek przydatności terenu dla agroturystyki na bazie istniejących siedlisk rolniczych,
- rezerwy wody dobrej jakości w ujęciach głębinowych oraz potencjalne możliwości budowy nowych ujęć na przeważającym obszarze gminy,
- walory środowiska przyrodniczego (znaczny udział - ok. 40% pow. gminy stanowi obszar chronionego krajobrazu), kulturowego (liczne obiekty historyczne, cenne z punktu widzenia kultury np. Grodzisko w Grudusku, parki podworskie) i krajobrazu (krawędź opinogórska) oraz mała degradacja mogą stanowić podstawę rozwoju turystyki i wypoczynku,

- realizacja planowanego zbiornika retencyjnego stworzy w przyszłości warunki do wypoczynku miejscowej ludności i zwiększy atrakcyjność gminy,
- korzystne tendencje w standardzie mieszkań oddawanych do użytku (powierzchnia, wyposażenie w urządzenia sieciowe) – możliwość wykorzystania na cele agroturystyki,
- potencjalne możliwości tworzenia nowych miejsc pracy z uwagi na obecne niedoinwestowanie w sferze obsługi ludności,
- istniejąca infrastruktura komunalna (oczyszczalnia ścieków, sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, składowisko odpadów) pozwala na poprawę warunków życia mieszkańców i możliwość pozyskania inwestorów,
- stosunkowo korzystne położenie gminy w systemie komunikacji drogowej - na skrzyżowaniu dwóch dróg wojewódzkich: nr 544 gr. woj. - Mława - Przasnysz - Krasnosielc - Ostrołęka i nr 616 Rębielin - Ciechanów, stanowiących ważne połączenie z systemem dróg krajowych (drogi nr 7, nr 50, nr 57 i nr 60) i magistrali kolejowej E – 65 Warszawa – Gdańsk,
- wykształcona w stopniu zapewniającym dobre powiązania wewnętrzne sieć dróg publicznych pomimo jeszcze niskiej ich jakości.

II. PODSTAWOWE PROBLEMY ROZWOJU GMINY

Szczegółowe rozpoznanie stanu zagospodarowania przestrzennego i możliwości rozwoju przeprowadzone w I etapie prac nad „Studium” pozwalają na zidentyfikowanie głównych problemów mających wpływ na sposób zagospodarowania obszaru gminy. Można je sprowadzić do następujących grup problemów:

- przyrodniczych i ekologicznych,
- środowiska kulturowego,
- społeczno-ekonomicznych,
- infrastruktury technicznej i komunikacji.

Problemy przyrodnicze i ekologiczne

- różne reżimy ochronne obowiązujące na obszarze gminy (obszary chronionego krajobrazu, strefy ochrony pośredniej wokół ujęć wody, pomniki przyrody), które ograniczają gospodarcze (w tym związane z powierzchniową eksploatacją kopalin) użytkowanie terenów,
- zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych wymaga dostosowania form zagospodarowania w tym turystyki i wypoczynku do istniejących walorów,
- deficyt ilościowy (zlewnia zagrożona deficytem) i jakościowy wód powierzchniowych (zanieczyszczenie) uniemożliwiające bezpośrednie rekreacyjne ich wykorzystanie (wymagana II klasa).

Problemy środowiska kulturowego

- trudności w zachowaniu i ochronie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz postulowanych do ochrony,
- niska atrakcyjność miejsc i obiektów wartościowych kulturowo – brak zainteresowania turystów czy potencjalnych nabywców,
- brak określenia (i realizacji) standardów w zakresie zabudowy uwzględniających tradycyjny kształt, materiały budowlane i detal architektoniczny – szczególnie dotyczy to miejscowości o historycznych układach przestrzennych i rejonów o dobrze zachowanym krajobrazie,
- trudności w zachowaniu i ochronie zabytków sztuki ludowej (w tym chaty wiejskie, krzyże i kapliczki przydrożne) oraz w gromadzeniu i ochronie zabytków ruchomych.

Problemy społeczno-gospodarcze

- negatywne zjawiska demograficzne:
  - depopulacja ludności charakteryzująca się spadkiem zaludnienia gminy: (liczba mieszkańców gminy wg kolejnych NSP wynosiła w: 1970 r. – 4 563, 1978 r. – 4 479, 1988 r. – 4 306, a w 2000 r. – 4 234),
  - utrzymująca się feminizacja ludności (na 100 mężczyzn przypadało w 1970 roku 103 kobiety, w 1988 roku – 102, w 2000 roku –103),
  - niski przyrost naturalny (liczba urodzeń zbliżona do liczby zgonów oznacza współczynnik dynamiki demograficznej zbliżony do 1, co wskazuje na zagrożenie reprodukcji biologicznej ludności),
- postępujący proces starzenia się ludności gminy - miernik starości określający liczbę osób w wieku 60 lat i więcej przypadającą na 1000 ludności wynosił w: 1970 r. - 162, 1978 r. - 165, 1988 r. - 179, 2000 r. – 190,
- wysokie obciążenie ekonomiczne ludności w wieku produkcyjnym ludnością nieprodukcyjną (w 2000 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 78 osób w wieku nieprodukcyjnym, powiat ciechanowski - 67),
- wysokie bezrobocie (wskaźnik bezrobocia liczony w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w 2000 roku wynosił około 13,8 %) o charakterze długotrwałym (około 80 % zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku),
- postępujący proces zubożenia ludności (około 13% ludności gminy objęte jest różnymi formami pomocy społecznej),
- niski stopień wyposażenia mieszkań w kanalizację ściekową oraz brak wyposażenia w sieć gazową,
- niska aktywność gospodarcza (mała liczba podmiotów gospodarczych i o małym zatrudnieniu),
- brak dostosowania bazy przetwórczej do podaży surowców rolnych,

- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rynkowa obsługująca i wspomagająca producentów rolnych (hurtownie, punkty skupu płodów rolnych, instytucje kredytujące działalność rolniczą, zakłady przetwórstwa) w stosunku do podaży płodów rolnych,
- niedostateczne wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju turystyki i wypoczynku (mało terenów ogólnodostępnych sprzyjających rekreacji) jak i niedostateczna promocja obszaru gminy.

Problemy infrastruktury technicznej i komunikacji

- niedoinwestowanie w zakresie dróg - niska jakość dróg pod względem parametrów technicznych: stan techniczny, nawierzchnia, szerokość jezdni i poboczy, nośność i in., przy średnim wskaźniku (ponad 53%) dróg publicznych (wojewódzkie, powiatowe i gminne) o nawierzchni utwardzonej,
- oddalenie od sieci gazowych i brak koncepcji gazyfikacji gminy - studium gazyfikacji b. województwa ciechanowskiego przewiduje doprowadzenie gazu od strony Przasnysza i Czernic Borowych (po wybudowaniu gazociągu od Ciechanowa do Krasnego i Przasnysza). Realizacja przedsięwzięcia wymagać będzie współdziałania sąsiednich gmin.

III. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju wynikają ze wskazanych możliwości i problemów rozwoju gminy jak również z kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Rozwój gminy powinien polegać na pełnym zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej, przy jednoczesnym zrównoważonym zagospodarowaniu terenów.

Jako wiodące cele rozwoju gminy, które mają wpływ na zagospodarowanie przestrzenne można przyjąć:

- aktywizacja gospodarcza gminy poprzez:
  - rozwój rolnictwa i gospodarki żywnościowej,
  - wzrost znaczenia poza rolniczych dziedzin produkcji i usług,
  - rozwój lokalnego rynku pracy,
  - podniesienie atrakcyjności terenów dla inwestorów,
  - promocję gminy,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez:
  - wzrost podaży miejsc pracy,
  - poprawę warunków zamieszkania,
  - zapewnienie odpowiedniego standardu usług,
- ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:
  - zachowanie istniejących wartości (walorów) środowiska przyrodniczego,
  - stosowanie zasad gospodarowania na obszarach prawnie chronionych,
  - wprowadzenie zalesień i zadrzewień,
  - racjonalne wykorzystanie surowców mineralnych z jednoczesną rekultywacją terenów poeksploatacyjnych,
  - utrzymanie i rewaloryzacja zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego,
- rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej poprzez:
  - podniesienie stanu technicznego i parametrów użytkowych systemu dróg i ulic,
  - rozwój systemów gospodarki wodno-ściekowej,
  - racjonalne wykorzystanie terenów po zlikwidowanej linii kolejki wąskotorowej Ciechanów – Grudusk (np. urządzenie ścieżki rowerowej),
  - budowę sieci gazowej,

- kształtowanie ładu przestrzennego poprzez:
  - uporządkowanie zabudowy jednostek osadniczych,
  - wyeliminowanie konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów (wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów mogących negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze).

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Podstawowe funkcje i kierunki rozwoju

Kierunki zagospodarowania przestrzennego wyznaczają procesy długookresowych zmian w strukturze przestrzennej gminy. W gminie Grudusk wyróżnia się odrębne krajobrazowo i funkcjonalnie tereny, o różnych predyspozycjach rozwoju z dominacją funkcji rolniczej.

Uwarunkowania przestrzenne wskazują na możliwość rozwoju funkcji:

- osadniczej – w oparciu o ukształtowany już system sieci osadniczej.

  W systemie obsługi ludności główną rolę pełnić będzie ośrodek gminy Grudusk zapewniający usługi dla ludności z obszaru całej gminy w zakresie administracji, oświaty, ochrony zdrowia, handlu, turystyki i sportu. W mniejszym zakresie obsługę ludności w zakresie oświaty i handlu zapewniać będą wsie Łysakowo i Humięcino. W pozostałych jednostkach osadniczych występować będą pojedyncze punkty usługowe.

  Obsługę ludności gminy w zakresie usług specjalistycznych (np. szpital, szkolnictwo średnie, wyższe, kultura, handel) zapewnią placówki zlokalizowane na terenie miasta powiatowego Ciechanów. Korzystne położenie gminy w układzie komunikacyjnym zwiększa dostępności do usług specjalistycznych funkcjonujących na terenie miast powiatowych Mława i Przasnysz.

Przyjmuje się, że zaludnienie gminy (w 1999 r.- ok. 4,2 tys.) ulegnie niewielkiemu zmniejszeniu, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w ośrodku gminnym (1999 r. – ok. 1,4 tys.).

- rolniczej – na bazie użytków rolnych (89% powierzchni gminy).

Przewiduje się, że podstawową funkcją gminy będzie rolnictwo realizowane na obszarze całej gminy. W związku ze zmianami w rolnictwie (przeznaczenia gruntów najsłabszych jakościowo pod zalesienia), przewidywanym rozwojem przetwórstwa rolno – spożywczego i usług nieuciążliwych, przemiany w strukturze rolnictwa dotyczące wzrostu obszarowego indywidualnych gospodarstw rolnych wpłyną na zmniejszenie liczby gospodarstw jak i zatrudnionych bezpośrednio w produkcji rolnej oraz na przestrzenne rozmieszczenie ludności i jej koncentrację w ośrodku gminnym.

Szansą ożywienia gospodarczego jest rozwój turystyki i wypoczynku w oparciu o gospodarstwa agroturystyczne oraz różne formy rekreacji w rejonie planowanego zbiornika retencyjnego w Grudusku (potrzeba poprawy jakości środowiska - głównie czystości wód powierzchniowych i standardów wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną).

2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

W strukturze wewnętrznej gminy po uwzględnieniu lokalnych zróżnicowań przestrzennych wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych i techniczno-infrastrukturalnych, predyspozycji funkcjonalnych oraz roli obszaru w rozwoju gospodarczym gminy wyodrębniono strefy funkcjonalno-przestrzenne:

- ***Strefa A*** – rozwoju funkcji usługowo – osadniczej - w oparciu o korzystne położenie w układzie komunikacyjnym (skrzyżowanie dróg wojewódzkich), istniejące zainwestowanie, tendencje rozwojowe i tradycje, obejmująca obszar miejscowości Grudusk,

- ***Strefa B*** – rozwoju rolnictwa i funkcji rolno-leśnych w oparciu o wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej,

  B - 1 położona w północnej i środkowej części gminy,

  B - 2 położona w południowej i północno - zachodniej części gminy,

- ***Strefa C*** – rozwoju funkcji rolno-leśnychj, położona głównie w zachodniej (dolina rz. Łydyni) oraz w północno-wschodniej części gminy.

3. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w strefach funkcjonalno-przestrzennych

Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego i główne kierunki działania w wydzielonych strefach przedstawiają się następująco:

Strefa A – rozwoju funkcji usługowo - osadniczych

Cel – tworzenie warunków dla rozwoju funkcji osadniczej, aktywizacji gospodarczej (również rozwoju rekreacji) w oparciu o korzystne położenie w układzie komunikacyjnym oraz ukierunkowanie istniejących tendencji rozwojowych.

Główne kierunki działań zmierzające do realizacji celu na tym obszarze:

- koncentracja obiektów i urządzeń obsługi ludności w miejscowości Grudusk,
- przygotowanie oferty terenów (tworzenie zasobów komunalnych) dla aktywizacji gospodarczej (zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, punkty zbytu, magazyny)
- podniesienie atrakcyjności krajobrazowej poprzez budowę zbiornika retencyjnego w Grudusku oraz stworzenie warunków dla zagospodarowania rekreacyjnego,
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej celem podniesienia standardu istniejącej zabudowy, jak również zapewnienia odpowiedniego wyposażenia infrastrukturalnego terenów preferowanych do zabudowy,
- usprawnienie tranzytowego ruchu drogowego (poprawa stanu technicznego) przy równoczesnym uwzględnieniu optymalnej obsługi terenów rozwojowych,

- zachowanie, porządkowanie i stopniowa rewaloryzacja wartości kulturowych, stanowiących uzupełnienie walorów dla rozwoju funkcji rekreacyjnej,
- zachowanie prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego doliny rzeki Struga Gruduska (lokalny korytarz ekologiczny) poprzez pozostawienie gruntów w dotychczasowym użytkowaniu (nie wskazane jest zadrzewianie oraz zabudowywanie utrudniające swobodny spływ powietrza),
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej wokół obiektów mogących negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze w celu eliminacji konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów,
- ochrona zasobów wód podziemnych poprzez respektowanie zasad gospodarowania w obrębie ustanowionej strefy ochrony pośredniej zewnętrznej od ujęcia wody w Grudusku.

Strefa B - o wiodącej funkcji rolnej i rolno - leśnej.

Cel – optymalizacja zagospodarowania przestrzennego obszaru przy wykorzystaniu wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Główne kierunki działań to:

- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenach o najwyższych wartościach bonitacyjnych gleb, poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy rolniczej i nierolniczej,
- rozwój rolnictwa z uwzględnieniem istniejących specjalizacji gospodarstw, tradycji upraw i wykształconych kierunków produkcji rolnej,
- utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu trwałych użytków zielonych połączonych hydrograficznie z dolinami cieków, jako cennych obszarów czynnych biologicznie,
- wprowadzanie zalesień nowych i uzupełniających na gruntach słabszych jakościowo i mało przydatnych dla rolnictwa (nieużytki, enklawy leśne) oraz w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących już powierzchni leśnych,

- preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego (głównie w obszarze chronionego krajobrazu) i produkcji surowców rolniczych o wysokich parametrach jakościowych,
- ochrona walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla podniesienia stopnia atrakcyjności krajobrazowej obszaru,
- wykorzystanie korzystnych warunków wietrznych w rejonie tzw. „krawędzi opinogórskiej" dla pozyskania energii ze źródeł niekonwencjonalnych oraz aktywizacji gospodarczej gminy,
- tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki,
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej dla podniesienia standardu wyposażenia istniejącej zabudowy oraz zapewnienia odpowiedniego wyposażenia infrastrukturalnego terenów przewidzianych do zainwestowania.

Strefa C o wiodącej funkcji rolno-leśnej.

Cel – optymalizacja zagospodarowania przestrzennego obszaru dla rozwoju rolnictwa oraz zachowania walorów przyrodniczych doliny rzeki Łydyni i terenów leśnych.

Główne kierunki działań to:

- utrzymanie i powiększanie terenów aktywnych biologicznie zachowujących walory środowiskowe i krajobrazowe gminy,
- racjonalne wykorzystanie terenów użytkowanych rolniczo dla rozwoju i unowocześniania produkcji rolnej,
- leśne zagospodarowanie gruntów najsłabszych jakościowo i mało przydatnych dla upraw rolnych oraz wprowadzanie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych w celu poprawy warunków agroklimatycznych i wodnych (regulacja poziomu wód gruntowych) a tym samym poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu trwałych użytków zielonych położonych wzdłuż cieków wodnych jako obszarów biologicznie czynnych,

- tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki (możliwość lokalizacji usług wypoczynkowych ogólnodostępnych),
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej celem podniesienia jakości życia mieszkańców.

4. Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego gminy

4.1. Obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych

Środowisko przyrodnicze

- *Zieluńsko – Rzęgnowski (122,09 ha) i Krośnicko-Kosmowski (3867,83 ha) obszar chronionego krajobrazu* w obrębie gminy zajmuje łącznie 3989,92 ha tj. 40% ogólnej powierzchni.

  Rozporządzenie Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dnia 28.05.98 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu określa zasady gospodarowania, z których z punktu widzenia rozwoju zagospodarowania przestrzennego szczególnie ważne są następujące nakazy:
  - wstrzymać lokalizację nowych i rozbudowę starych obiektów uciążliwych dla otoczenia i powodujących dewastację środowiska – gleby, wody, powietrza i roślinności,
  - zabudowa i urządzenia komunikacyjne i techniczne winny być zharmonizowane z otaczającym krajobrazem, cechować się estetycznym wyglądem a budownictwo nawiązywać architektonicznie do lokalnych tradycji budowlanych,
  - zachować i pomnażać zasoby zieleni wysokiej w obrębie zabudowy mieszkaniowej, na terenie i wokół zakładów, wzdłuż szlaków komunikacyjnych i wodnych,
  - ograniczyć do minimum przekształcanie powierzchni ziemi w wyniku eksploatacji surowców mineralnych do ilości zabezpieczających niezbędne potrzeby gospodarcze gminy.

Konieczność respektowania nakazów, zakazów i ograniczeń wynika z potrzeby ochrony istniejących zasobów i walorów środowiska przyrodniczego oraz ograniczania zainwestowania do form najmniej ingerujących w środowisko.

- *Parki podworskie i pozostałości parków* w miejscowościach: Grudusk, Leśniewo Dolne, Rąbież, Wiksin i Wiśniewo.

Największą wartość przedstawia park podworski z końca XIX wieku w Wiksinie uznany w 1995 roku za zabytkowy. Chroniony jest mocą ustawy *o ochronie dóbr kultury i muzeach* i pozostaje pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Odnowienia wymagają biotyczne wartości drzewostanów na terenie wszystkich parków oraz konieczna jest ich ochrona i pielęgnacja.

- *Pomniki przyrody*

  - ożywionej
    - *3 lipy drobnolistne, dąb szypułkowy, drzewostan dębowo-jodłowy, drzewostan dębowy* na terenie Leśnictwa Grudusk,
    - *lipa drobnolistna* w Wiśniewie,
    - *wiąz szypułkowy* na gruntach wsi Purzyce Pomiany,
    - *buk pospolity*, 2 egz. *grabu pospolitego* w Rąbieżu,
    - *2 lipy drobnolistne* na gruntach wsi Pszczółki Czubaki,
  - nieożywionej - *głazy narzutowe* na terenie wsi: Stryjewo Wlk., Żarnowo (2) i Purzyce Pomiany.

- *Obszar wysokiej ochrony GZWP* (głównego zbiornika wód podziemnych Górnej Łydyni) ustalony w oparciu o czas pionowego przesiąkania wody z powierzchni i czas jej przepływu poziomego od obszarów zasilania do ujęcia.

Ochrona wód podziemnych przez OWO polega na odpowiednim gospodarowaniu na powierzchni. W ochronie wód dużą rolę odgrywają lasy.

- *Chroniona zlewnia rzeki Łydyni i Narwi*_- dla potrzeb perspektywicznego ujęcia powierzchniowego wód dla Ciechanowa z proj. zbiornika „Regimin” oraz ze względu na ujęcie powierzchniowe wody w Wieliszewie dla mieszkańców Warszawy.
- *Grunty rolne* szczególnie wysokich klas bonitacyjnych, chronione na podstawie ustawy o *ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Wartości kulturowe

Obiekty chronione mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku *o ochronie dóbr kultury i muzeach* (tekst jednolity - Dz. U. Nr 98 z 1999 roku, poz. 1150) i pozostające pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- *stanowiska archeologiczne*

Miejscowość	nr stanowiska	typ stanowiska	chronologia	kultura
Budy Kownackie	4/44-62	ślady osadn.	okr. halsztacki	łużycka
*Borzuchowo Daćbog*i	14/39-62	ślad osadn.	epoka brązu XVI - XVII w.	łużycka
	15/39-62	osada XVI - XVII w.	epoka żelaza	łużycka
	16/39-62	osada	okr. lateński	
Grudusk	22/39-62	grodzisko	XI w.	
	23/39-62	osada	XI - XII w.	
	3/39-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
	4/39-63	osada	XIV - XVI w.	
Kołaki Małe	7/39-63	osada	XIV - XVI w.	
	8/39-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
	15/39-63	cmentarzysko	XII w.	
Kołaki Wielkie	6/39-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
Pszczółki Czubaki	12/39-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
Pszczółki Szerszenie	16/40-63	punkt osadn.	XV - XVI w.	
Przywilcz	17/40-63	punkt osadn.	XV - XVI w.	

Miejscowość	nr stanowiska	typ stanowiska	chronologia	kultura
Purzyce Rozwory	17/39-62	osada	okr. rzymski	przeworska
	18/39-62	osada	okr. rzymski	przeworska
Rąbież	10/39-63	punkt osadn.	XV - XVI w.	
	9/39-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
Sokołowo	20/39-62	osada	średniowiecze	
	21/39-62	osada	średniowiecze	
Sokolnik	19/39-63	osada	XI - XII w.	
Stryjewo Małe	14/40-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
	13/40-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
Stryjewo Wielkie	12/40-63	punkt osadn.	XIV - XVI w.	
	11/40-63	punkt osadn.	XIV - XV w.	
	10/40-63	punkt osadn.	XIV - XV w.	
	3/40-63	skarb	XI w.	
Wiksin	11/39-63	osada	XIV - XVI w.	
		znal. luźne	neolit	
Żarnowo	16/38-62	ślad osadn.	XVI - XVIII w.	

- *obiekty wpisane do rejestru zabytków*

Miejscowość	funkcja	nr rej.	okres powstania
Grudusk	kościół paraf.p.w. św. Piotra i Pawła	134/76-1117/75WA	1893 r.
Grudusk	grodzisko	3/76-7/49WA	wczesnohistoryczne
Wiksin	zespół podworski: dwór, park, staw, warstwa kult.	387/95	ok. 1880 r.

- *parki zabytkowe*

Miejscowość	rodzaj parku	okres powstania	nr rej. zabytków
Grudusk	podworski	II poł. XIX w.	-
Leśniewo Dolne	podworski	k. XIX w.	-
Rąbież	podworski	III ćw. XIX w.	-
Wiksin	podworski	k. XIX w.	387/95

cmentarze

Miejscowość	wyznanie	rok budowy najstarszego nagrobka
Grudusk	rzym. - kat.	1882 r.
Łysakowo	rzym. - kat.	1856 r.
Pszczółki Górne	niemiecki, wojenny	z okr. I w. św.

Do objęcia ochroną wskazuje się:

- pozostałości po dawnych założeniach dworskich, które należy objąć ochroną dla zachowania tych jedynych już reliktów dawnej własności szlacheckiej (ziemiańskiej) oraz formy osadnictwa i gospodarki rolnej. Ich usytuowanie w powiązaniu z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo i przyrodniczo, czy po prostu z terenami wsi, daje możliwość ich adaptacji, rewaloryzacji na cele usługowe i wypoczynkowe czy mieszkaniowe. Należy dążyć do zagospodarowania tych obiektów, nawet w sytuacji dużego stopnia ich zniszczenia, począwszy od ratowania resztek zabudowy i zieleni parkowej.

  Działania te wydają się możliwe jedynie w przypadku pozyskania dla tych obiektów (po odpowiedniej akcji promocyjnej i uregulowaniach prawnych) nowych gospodarzy, którzy będą w stanie sprostać sporym wymaganiom finansowym dla ich prawidłowego zagospodarowania.

- związane z historią rejonu cmentarze oraz figurki i krzyże przydrożne, często oznaczające miejsca dawnych mogił (nie można zatem zmieniać ich usytuowania) wymagają dbania i ochrony.

Poza tym zaleca się:

- kontynuację rozplanowania przestrzennego poszczególnych miejscowości - winna uwzględniać ciągłość w kształtowaniu charakterystycznych dla nich parcelacji,

- powiększanie powierzchni leśnych - w celu odbudowy dawnego krajobrazu kulturowego obszaru,

- nowa zabudowa wiejska winna nawiązywać swym rozplanowaniem, skalą, materiałem i detalem do istniejącej w rejonie starej, tradycyjnej zabudowy. Tę zaś zabudowę należy adaptować na cele kulturowe, rekreacyjne, letniskowe czy usługowe. Nowa zabudowa mieszkaniowa winna być ograniczona do parterowej z poddaszem użytkowym.

4.2. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe

Lokalne wartości środowiska

- *atrakcyjny krajobraz* – związany z urozmaiconą rzeźbą w strefie ***krawędzi opinogórskiej*** rozciągającej się południkowo we wsch. części gminy, z kulminacją ca 190 m n.p.m. w rejonie Stryjewa,
- *obszary dolin i obniżeń* spełniające funkcje ciągów ekologicznych oraz układów wentylacyjnych i odwadniających, wskazane do pozostawienia w postaci trwałych użytków zielonych,
- *znaczne zasoby wód podziemnych* na przeważającym obszarze gminy. Konieczna jest ochrona istniejących ujęć wody oraz respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu stref ochronnych, w tym strefy ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia wody w Grudusku,
- *lasy* pełniące funkcje ekologiczne, klimatyczne i ochronne, szczególnie cenne na terenie gminy z uwagi na ich rozproszenie oraz niewielkie powierzchnie (wskaźnik lesistości 4,8%).

  Szczególną rolę w kształtowaniu warunków środowiska przyrodniczego (regulacja stosunków wodnych, termicznych i wietrznych, wspieranie i stymulowanie funkcji innych ekosystemów) oraz w podnoszeniu walorów krajobrazowych gminy pełnią lasy na siedliskach wilgotnych.
- *obszary prognostyczne występowania kopalin:*
  - Żarnowo – żwiry moreny czołowej,

- Sokołowo i Strzelnia – piaski i żwiry wodnolodowcowe,
- Strzelnia i Łysakowo – iły czwartorzędowe,

- *zwarte przestrzennie, rozległe obszary o korzystnych warunkach środowiska przyrodniczego* sprzyjające rozwojowi rolnictwa (bardzo wysoki udział użytków rolnych, w tym gleb II – IV klasy bonitacyjnej, podlegających ochronie prawnej przed użytkowaniem nierolniczym). Wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym zagospodarowaniu jako grunty orne i lokalnie użytki zielone.

Zagrożenia środowiska

Zagrożenia jakości komponentów środowiska przyrodniczego gminy wynikają głównie z:

- *istniejących uwarunkowań fizjograficznych i aktualnego stanu środowiska*
  - zjawisko obniżania poziomu wód powierzchniowych i gruntowych, będące skutkiem melioracji odwadniających, może pogłębić istniejący deficyt wód powierzchniowych i przyśpieszyć zanikanie oczek wodnych oraz przesuszenie położonych wyżej terenów rolnych.

    Działania z zakresu małej retencji (w rejonie miejscowości: Grudusk, Wiksin, Żarnowo, Stryjewo Wlk., Wiśniewo, Leśniewo Dolne, Sokołowo i Zakrzewo) służyć będą przeciwdziałaniu deficytowi wód powierzchniowych.
  - nadmiernie zanieczyszczone wody powierzchniowe mogą pogorszyć jakość wód podziemnych (infiltracja zanieczyszczeń) i stanowią zagrożenie dla flory i fauny doliny Łydyni,
- *zainwestowania terenu*

Do *przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska* (warunki aerosanitarne i akustyczne, jakość wód powierzchniowych i podziemnych) należą:

- gminne wysypisko odpadów usytuowane na gruntach wsi Klary,
- oczyszczalnia ścieków komunalnych w miejscowości gminnej - Grudusk, która nie powinna stanowić zagrożenia poza sytuacjami awaryjnymi,

- szlaki komunikacyjne o znacznym natężeniu ruchu (drogi wojewódzkie nr 544 – Mława – Przasnysz – Krasnosielc – Ostrołęka, nr 616 Rębielin – Ciechanów), które są liniowym źródłem zanieczyszczeń pyłowych, gazowych oraz hałasu,
- stacje paliw płynnych (i gazowych) w Grudusku, położone w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i ujęcia wody dla miejscowości gminnej,
- zbiornica padliny znajdująca się na gruntach wsi Wiśniewo, gdzie planuje się urządzenie *Powiatowej zbiornicy zwierząt padłych***,**
- istnienie „dzikich" wysypisk śmieci (powstających samorzutnie), które zagrażają czystości wód powierzchniowych i gruntowych, a przede wszystkim szpecą krajobraz,
- zakład mleczarski „Milexim", którego podstawowa uciążliwość (ścieki) została zminimalizowana po oddaniu do użytku oczyszczalni ścieków,
- obiekty związane z hodowlą zwierząt (inwentarskie) – powyżej 50 DJP (dużych jednostek przeliczeniowych), które znajdują się w Grudusku i w Klarach. Aktualnie obsada zwierząt jest znacznie niższa, a mimo to ich oddziaływanie stanowi pewną uciążliwość dla mieszkających w sąsiedztwie ludzi (i użytkowników drogi Ciechanów-Mława),
- niekontrolowane rolnicze wykorzystanie ścieków odzwierzęcych - gnojowicy (w rejonie wsi Klary) to nie tylko źródło substancji zapachowo czynnych stanowiące uciążliwość dla okolicznych mieszkańców lecz poważne zagrożenie jakości wód podziemnych z ujęć w Humięcinie, Łysakowie i Przywilczu,
- intensywne użytkowanie rolnicze terenu sprzyja powierzchniowym spływom zanieczyszczeń biogennych (składniki nawozów sztucznych) do wód powierzchniowych powodując ich eutrofizację,

- możliwości wystąpienia zagrożeń środowiska związanych z transportem toksycznych środków przemysłowych (TŚP) na terenach przyległych do dróg wojewódzkich nr 616 i 544. Obszar gminy leży poza *strefami potencjalnych skażeń* wynikających z *nadzwyczajnych zagrożeń środowiska* naturalnego i ludzi**.**

4.3. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- rolnictwo pełnić będzie wiodącą funkcję w rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Grudusk. Tereny użytkowane rolniczo zajmują ok. 89% ogólnej powierzchni gminy i są źródłem utrzymania większości ludności gminy.

  Zmniejszenie się ogólnej powierzchni użytków rolnych wynikać będzie z zalesienia gruntów najsłabszych jakościowo oraz wzrostu powierzchni terenów zabudowanych. Łączna powierzchnia terenów mało przydatnych dla produkcji rolnej (głównie enklawy śródleśne, grunty kl. VI i VIz oraz częściowo kl. V), którą można przeznaczyć do zalesienia wynosi 600 – 700 ha. Największe obszarowo tereny potencjalnych zalesień nowych i uzupełniających występują w obrębie sołectw: Leśniewo Dolne, Humięcino Andrychy, Humięcino Koski, Żarnowo, Wiśniewo, Strzelnia, Zakrzewo.

  Realizacja projektu dolesień wpłynie korzystnie na rozmieszczenie istniejących kompleksów leśnych i ukształtowanie granicy między użytkami rolnymi a gruntami leśnymi. W rejonach o dużej koncentracji gleb bardzo dobrych i dobrych jakościowo wskazane jest wprowadzanie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, jako czynnika korzystnie wpływającego na stosunki hydrologiczne i mikroklimatyczne oraz przeciwdziałającego degradacji gleb.

- przemiany w strukturze rolnictwa gminy dotyczyć będą wzrostu przeciętnego obszaru użytków rolnych indywidualnego gospodarstwa rolnego, przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby gospodarstw

  Zapotrzebowanie na nowe tereny pod zagospodarowanie rolnicze (zagrody) będzie ograniczone i wynikać będzie ze zmiany lokalizacji istniejących siedlisk rolniczych lub w sporadycznych przypadkach z powstawania nowych gospodarstw na bazie gospodarstw likwidowanych. W uzasadnionych gospodarczo przypadkach mogą powstawać nowe siedliska zabudowy zagrodowej na terenach posiadających dostęp do drogi publicznej oraz wyposażonych w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, energia elektryczna).

Zabudowa mieszkaniowa i częściowo gospodarcza zanikających gospodarstw może być wykorzystana na inne cele niż rolnicze (funkcja mieszkaniowa nierolnicza, rekreacyjna, usługowa itp.)

- tereny użytkowane rolniczo o wysokiej wartości produkcyjnej powinny pozostać w użytkowaniu rolniczym i tylko w ograniczonym zakresie mogą być przeznaczane pod zabudowę nierolniczą (jedynie położone w bezpośrednim zapleczu terenów zabudowanych). Zasada ta dotyczy przede wszystkim obszarów gleb chronionych (zaliczanych do II – IV kl. bonitacyjnej), które zajmują 7 646 ha tj. 89% ogółu użytków rolnych gminy.

  Gruntami rolnymi (zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych) pozostają również grunty zagospodarowane obiektami związanymi bezpośrednio z produkcją rolniczą (m.in. zagrody, urządzenia melioracji, zaopatrzenia w wodę oraz utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa i mieszkańców wsi) oraz przetwórstwa rolno - spożywczego. Taki sposób zagospodarowania nie wymaga uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze.

- na terenach gruntów rolnych i użytków zielonych możliwa jest lokalizacja urządzeń i obiektów budowlanych związanych bezpośrednio z infrastrukturą techniczną,
- pod zabudowę w pierwszej kolejności powinny być przeznaczane tereny o najniższej wartości produkcyjnej dla rolnictwa oraz takie, które uzyskały już zgodę dotyczącą zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze,
- możliwość poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych stanowi rozwój specjalizacji głównie w uprawach roślin tzw. intensywnych (buraki cukrowe, pszenica) oraz w produkcji zwierzęcej (chów bydła), tworzenie infrastruktury zapewniającej obrót surowcami rolnymi (np. przechowalnie, magazyny, punkty skupu) i ich przetwórstwo a także aktywizacja obszarów wiejskich poprzez rozwój funkcji dodatkowych względem rolnictwa – małe zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego, usługi, agroturystyka.

4.4. Obszary zabudowane

- największe skupiska zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo - usługowej występują w miejscowości Grudusk,
- na obszarze gminy przeważa zabudowa rozproszona, którą stanowi głównie zabudowa zagrodowa. Na terenach zabudowy zagrodowej przewiduje się modernizację, rozbudowę oraz wymianę obiektów zamortyzowanych a także uzupełnianie siedlisk obiektami niezbędnymi dla właściwego funkcjonowania gospodarstwa rolnego. Możliwa jest również lokalizacja drobnych zakładów przetwórczych powiązanych z gospodarstwem rolnym (po uzyskaniu m.in. pozytywnej opinii sanitarnej,
- w istniejących obiektach o funkcji mieszkaniowej lub zagrodowej przewiduje się możliwość lokalizacji funkcji usługowych nieuciążliwych dla środowiska a niezbędnych dla obsługi ludności oraz wykorzystania na potrzeby agroturystyki,
- na terenach usług dla rolnictwa jak i terenach ośrodków byłych PGR-ów przewiduje się wymianę, modernizację bądź rozbudowę istniejących obiektów oraz możliwość zmiany funkcji po spełnieniu wymogów określonych przepisami szczególnymi,
- przewiduje się utrzymanie i poprawę standardów techniczno-użytkowych istniejącego zainwestowania, a w szczególności:
  - podnoszenie standardów, racjonalizację intensywności zabudowy i zagospodarowania osiedli mieszkaniowych i terenów o funkcjach usługowo-produkcyjnych wraz z ich technicznym wyposażeniem,
  - zachowanie warunków ochrony przyrodniczo-kulturowej, uwzględnianie charakteru układu urbanistycznego i zabudowy zabytkowej przy wymianie obiektów, lokalizacji nowych i wprowadzaniu różnych form zagospodarowania terenu,

- wprowadzanie zieleni w rejonach szczególnego jej niedostatku, przede wszystkim wokół obiektów usługowych, produkcyjnych na większych działkach lub uciążliwych dla środowiska,
- w przypadku lokalizacji działalności usługowo – produkcyjnych ustala się zasadę, że uciążliwość zawiera się w granicach działki.

4.5. Obszary przeznaczone pod zabudowę

- we wszystkich jednostkach osadniczych przewiduje się realizację zabudowy mieszkaniowej lub mieszkaniowo - usługowej na wolnych działkach w ciągach istniejącej zabudowy,
- uzupełnianie zabudowy może następować pod warunkiem zachowania istniejącej linii zabudowy, charakteru i gabarytów sąsiedniej zabudowy, z uwzględnieniem występowania obiektów chronionych i dostosowanych do skali tradycyjnego budownictwa,
- pod zabudowę przeznacza się obszary niezainwestowane a przewidziane do zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym opracowanych po 1stycznia 1995 r.,
- w pierwszej kolejności pod zabudowę przeznaczane będą tereny komunalne, które objęte zostały miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i w stosunku do których zostały przeprowadzone czynności formalne związane ze zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne,
- na rysunku „studium” wskazano tereny pod zabudowę, określające możliwe kierunki rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych. W zależności od pełnionej funkcji i przewidywanego zagospodarowania wskazano tereny preferowane do zabudowy:
  - *mieszkaniowo – usługowej* - przewidywane dla realizacji głównie zabudowy mieszkaniowej z możliwością lokalizacji urządzeń usługowych i drobnych zakładów nieuciążliwych dla środowiska a niezbędnych dla obsługi ludności,

- *produkcyjno - usługowej* – przeznaczone pod lokalizację bądź rozbudowę zakładów produkcyjnych, składów i magazynów oraz urządzeń infrastruktury technicznej i innych obiektów obsługi ludności i rolnictwa wymagających przed lokalizacją pozytywnej opinii sanitarnej lub oceny oddziaływania na środowisko (raportu). W uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest lokalizowanie funkcji mieszkaniowej dla właścicieli obiektów działalności produkcyjnej,
- *pod urządzenia energetyki wiatrowej* – dla lokalizacji urządzeń energetycznych,

▪ studium dopuszcza przeznaczanie pod zabudowę innych, poza wyżej wskazanymi terenów, pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i niesprzeczności z uwarunkowaniami przestrzennymi,

▪ zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe może być lokalizowane w sąsiedztwie projektowanego zbiornika retencyjnego w Grudusku,

▪ zabudowa na terenach wyznaczonych w „Studium” może być realizowana indywidualnie lub w sposób zorganizowany,

▪ realizacja zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej może odbywać się w ramach wyznaczonych terenów mieszkaniowo-usługowych, w pierwszej kolejności stanowiących własność gminy.

4.6. Kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja

w pierwszym etapie:

- modernizacja i sukcesywna poprawa jakości i stanu technicznego głównych dróg na terenie gminy - przede wszystkim dróg wojewódzkich (nr 544 i nr 616) oraz dróg powiatowych:

  07336 Przywilcz - Nieborzyn

07340 Przywilcz - Łysakowo - Zakrzewo

07341 Grudusk - Łysakowo

stanowiących ważne powiązania wewnątrzgminne i zewnętrzne.

- sukcesywna poprawa jakości ulic oraz podnoszenie poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego szczególnie na ciągach ulic o największym natężeniu ruchu, przenoszących ruch tranzytowy, np. poprzez działania zmierzające do uspokojenia ruchu.

w drugim etapie:

- modernizacja i sukcesywna poprawa jakości i stanu technicznego dróg powiatowych, gminnych i lokalnych, w szczególności dróg gminnych w środkowym i południowym rejonie gminy - w obszarze o dużym znaczeniu gospodarczym i dużych walorach turystycznych,
- urządzanie ulic wiejskich, realizacja miejsc parkingowych w sąsiedztwie obiektów usługowych oraz zabezpieczenie potrzeb niezmotoryzowanych uczestników ruchu, głównie w miejscowości gminnej, w tym poprawa warunków bezpiecznego ruchu pieszego oraz osób niepełnosprawnych a także ruchu rowerowego,
- realizacja ścieżek i tras rowerowych na kierunkach szczególnie intensywnie wykorzystywanych przez rowerzystów w celu powiązania z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo oraz do turystyczno - rekreacyjnej penetracji tych terenów. Ścieżki rowerowe mogą być prowadzone po śladzie byłej wąskotorowej kolejki dojazdowej relacji Grudusk - Regimin oraz w pobliżu odcinków dróg:

  powiatowych nr:

  07325 Grudusk - Żarnowo - Szpaki

  07336 Przywilcz - Nieborzyn

  07340 Przywilcz - Łysakowo - Zakrzewo

oraz gminnych w relacjach:

Łysakowo - Leśniewo Górne i Dolne - Nieborzyn

Przywilcz - Pszczółki - Kołaki

Żarnowo - Rąbież Gruduski - Kołaki Wielkie.

Gazownictwo, energetyka i telekomunikacja

- w zakresie gazownictwa - pierwszym etapem działań zmierzających do gazyfikacji gminy będzie opracowanie koncepcji programowej, która umożliwi przyjęcie najbardziej optymalnych pod względem technicznym i ekonomicznym rozwiązań oraz ustali kierunek zasilenia gminy - od strony Przasnysza, Ciechanowa lub Stupska,
- w drugim etapie konieczna będzie realizacja odcinka wysokociśnieniowego gazociągu zasilającego oraz realizacja stacji redukcyjno - pomiarowej pierwszego stopnia w centralnej części gminy np. w rejonie Gruduska,
- w zakresie systemu energetycznego - działania Rejonu Energetycznego w Ciechanowie muszą być skupione na modernizacji i rozbudowie sieci średnich i niskich napięć (w tym kablowych) oraz rozwoju systemu stacji transformatorowych 15/0,4 kV w celu zaspokojenia wzrastającego zapotrzebowania na energię elektryczną, podniesienia niezawodności systemu i ograniczenia spadków napięć.

  Działaniem uzupełniającym pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną w gminie może być rozwój elektrowni wiatrowych, dla których korzystną lokalizację stanowi krawędź opinogórska w południowo - wschodnim rejonie gminy.
- w zakresie telekomunikacji - wzrost dostępności telefonów dla mieszkańców gminy m.in. poprzez dalszy rozwój sieci, rozwój radiowego systemu dostępu abonenckiego na terenach bez sieci telekomunikacyjnej (zabudowa rozproszona, kolonijna) na bazie automatycznej centrali telefonicznej.

Zaopatrzenie w wodę

- zabudowa mieszkaniowa oraz budynki użyteczności publicznej na całym analizowanym terenie będą zasilane z istniejących ujęć wód podziemnych (ponad 90% mieszkańców gminy korzysta z wodociągów sieciowych, w powiecie ciechanowskim – ca 62%),
- pojedyncze gospodarstwa rolne, do których doprowadzenie sieci wodociągowej jest ekonomicznie nieuzasadnione powinny posiadać lokalne ujęcia wód podziemnych. Wody powierzchniowe mogą być wykorzystywane jedynie dla potrzeb gospodarczych oraz rolnictwa.

Gospodarka ściekowa

- oczyszczanie ścieków bytowo – gospodarczych na bazie mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Grudusku o przepustowości ca 300 m^3/dobę ze zrzutem wód ściekowych do Strugi Gruduskiej,
- zakłada się intensywny rozwój kanalizacji ściekowej na terenie miejscowości gminnej oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie na obszarach zwartej zabudowy oraz terenach przewidzianych do zainwestowania (Rąbież Gruduski, Wiksin, Kołaki Wielkie, Wiśniewo),
- na terenach zabudowy rozproszonej nie przewidzianych do objęcia zorganizowanym systemem kanalizacji sanitarnej niezbędne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez:
  - egzekwowanie odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, a następnie ich wywóz wozami asenizacyjnymi do gminne oczyszczalni ścieków,
  - realizację oczyszczalni przydomowych w przypadku udokumentowania korzystnych warunków gruntowo-wodnych.

Gospodarka odpadami

Istniejące składowisko odpadów komunalnych urządzone jest zgodnie z wymogami ochrony środowiska tj. geomembrama uszczelniająca dno chroni wody podziemne przed zanieczyszczeniem (wskazany jest nadzór nad składowanymi odpadami niebezpiecznymi).

Doskonalenie organizacji usuwania odpadów stałych z terenu gminy dotyczy:

- dalszego usprawniania systemu odbioru odpadów z posesji,
- usuwania, utylizacji i recyrkulacji surowców wtórnych, opakowań i innych przedmiotów użytkowych z gospodarstw domowych oraz używanych w procesach produkcyjnych,
- minimalizowanie ilości odpadów – wytwarzający odpady obowiązani są do stosowania takich form usług i sposobów produkcji, aby ilość powstających odpadów utrzymywać na możliwie najniższym poziomie,
- organizowanie (punktów) skupu surowców wtórnych i opakowań chemicznie zanieczyszczonych,
- przeciwdziałanie powstawaniu „dzikich” składowisk odpadów (w wyrobiskach po eksploatacji kruszywa),
- uporządkowanie gospodarki odpadami produkcji zwierzęcej (obornik, gnojowica, gnojówka) – utwardzenie gnojowników oraz wyposażenie obiektów inwentarskich w zbiorniki na ścieki odzwierzęce,
- wdrażanie systemów powszechnego kompostowania odpadów organicznych – w gospodarstwach rolnych i przy oczyszczalni ścieków w celu wykorzystania kompostów (wzbogaconych dodatkami mineralnymi) w gospodarce rolno-leśnej.

4.7. Obszary przewidziane do realizacji zadań i programów

Obecnie brak jest programów wynikających z polityki przestrzennego zagospodarowania kraju dotyczących gminy Grudusk.

4.8. Tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

W ramach ustaleń kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wskazuje się obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na występujące uwarunkowania i planowany sposób ich zagospodarowania:

- dla terenów preferowanych pod zainwestowanie mieszkaniowo – usługowe,
- dla terenów preferowanych pod zainwestowanie produkcyjno-usługowe,
- dla terenów pod urządzenia energetyki wiatrowej.

W ramach wskazanych terenów dopuszcza się objęcie opracowaniem mniejszych fragmentów wynikających ze zgłoszonych wniosków (potrzeb).

W myśl przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym – art.13 ust.1 obowiązek opracowania może wynikać z przepisów szczególnych oraz dla obszarów, na których zamierza się realizować przedsięwzięcia o charakterze publicznym:

- finansowanych z budżetu organów rządowych,
- finansowanych ze środków budżetu gminy przy dofinansowaniu z budżetu organów rządowych lub w całości z budżetu gminy.

Decyzję o przystąpieniu do sporządzenia planów miejscowych dla pozostałych obszarów, podejmuje rada gminy z urzędu lub na wniosek zainteresowanego.

W miarę identyfikowanych potrzeb celowe może być opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego również dla innych obszarów, także zabudowanych w celu ich porządkowania.